

Państwo Frenkelowie uczestniczyli w uroczystości na Majdanku.

Fot. (majk)

● Dzieło Fundacji Sara i Manfred Frenkel ukończone

„Bądźcie błogosławieni przybysze” ...

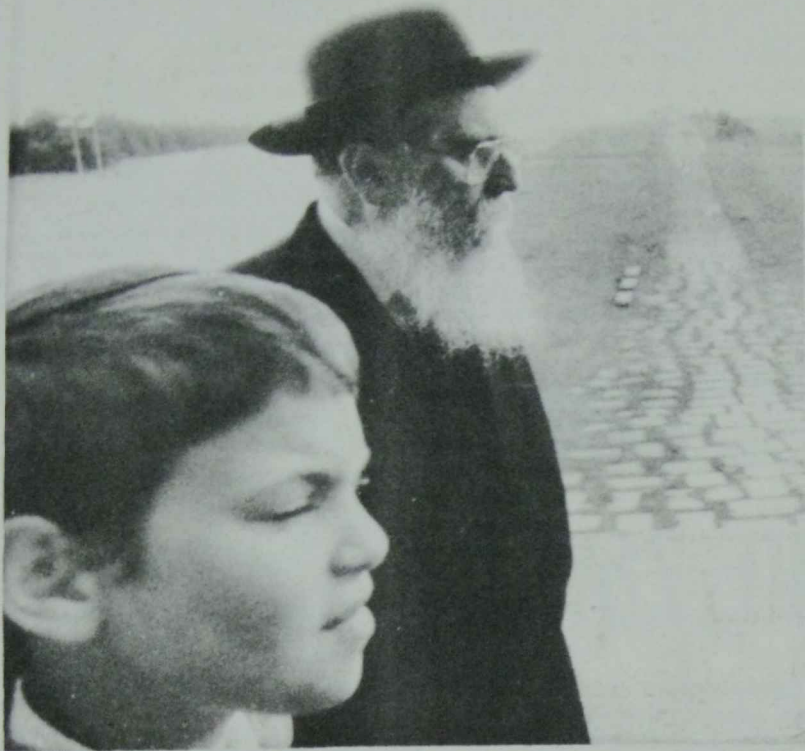
rza ukończona została wyłącznie z prywatnych funduszy małżeństwa Frenkelów.
(DOKOŃCZENIE NA STR. 2)

Zydowskie pozdrowienie padło po raz pierwszy od dziesięcioleci w Lublinie przy tak szerokim audytorium zgromadzonym we wtorek na terenie cmentarza żydowskiego.

— Osiem lat temu, gdy po raz pierwszy przyjechaliśmy do Polski — wspomina p. Sara Bass-Frenkel — zobaczyłam w tym miejscu zarośnięte pole, gdzie wylegiwały się lubelscy kłoszardzi. Dowiedzie-

liśmy się, że ma tu być park. Tu, gdzie żydowski cmentarz. Nasze serce też jest cmentarzem.

Dla Żydów cmentarz przy ulicy Walecznych w Lublinie jest miejscem szczególnym. Trawa wyrosła tu nie tylko na prochach starych grobów, ale na szczątkach tysięcy straconych przez hitlerowców ofiar. Świadkiem masowych egzekucji były dwie ukrywane się na cmentarzu siostry, z których jedna to właśnie p. Sara Bass-Frenkel, dziś współzałożycielka fundacji Sara i Manfred Frenkel. Akt erekcyjny pod budowę izby pamięci na cmentarzu żydowskim przy ulicy Walecznych wmurowany został 9 listopada 1988 roku. Jej budowa oraz rewaloryzacja całego cmenta-

Znak pamięci dla następnych pokoleń.

Fot. (majk)

„Bądźcie błogosławieni przybysze” ...

(DOKOŃCZENIE ZE STR. 1)

23 lipca 1991 r. dokonano otwarcia cmentarza z zachowaniem całego ceremoniału wyznania mojżeszowego.

Obok fundatorów obecni byli: polski rabin **Mordechai Joskowicz**, rabin **Lieberman** i kantor **Mueller** z Antwerpii — miejsca zamieszkania pp. **Frenkelów**, dr **Josef Burg** — minister z Jerozolimy, przedstawiciele ambasady Izraela w Polsce oraz międzynarodowych organizacji żydowskich na świecie. Dr **Mordechai Paldiel**, dyrektor Muzeum Holocaustu Jad-Vaschem dokonał aktu nadania tytułu Sprawiedliwego Wśród Narodów Świata kilku naszym krajanom. P. **Zofia Wittek**, p. **Tadeusz Zięba**, państwo **Stanisław** i **Karolina Hercowie**, **Jan** i **Franciszka Kowalczy-**

kwie, Władysław i **Marianna Woźniakowie** będą mieć w Izraelu swe drzewka jako ci, którzy orzechowywali żydowskie rodziny, ratowali dzieci ludzi skazanych na zagładę.

Wśród wielu podniosłych momentów uroczystości, modłów, wzruszających przemówień i łez, powracał motyw ratowania pamięci o przeszłości dla następnych pokoleń młodych Żydów, ale także Polaków. Cmentarz i Izba Pamięci — mówiono — połączył ma stary Lublin, w którym blisko połowa ludności stanowili przed wojną Żydzi, z nowym Lublinem. Miasto zaś po-

winno przejąć na siebie odpowiedzialność za to, by „czarna otchłań historii, w której zginęły tysiące ludzi” nie zatęchła swego piętna we współczesnym wizerunku miasta.

Goście z całego świata nim pożegnali Lublin udali się jeszcze na Majdanek obchodzący 47 rocznicę wyzwolenia. Lublinowi pozostało pięknie i z prawdziwym pietyzmem zorganizowane miejsce pamięci. Dziedziniec cmentarza tylko pozornie jest pusty. Cały ten teren to podziemne państwo umarłych. Izba pamięci i kamienie ogrodzenia, zamiast fundamentów opierają się o ludzkie szczątki.

(fi)